

AANKONDIGINGEN

Utrechtse opleiding vernieuwd

'Deeltijd-lerarenopleiding onvoldoende beroepsgericht'. Koppen van deze strekking waren te zien in de kranten, na de verschijning van het rapport van de visitatiecommissie die de kwaliteit van de opleidingen heeft onderzocht. Een zelfonderzoek door de Faculteit Educatieve Opleidingen van de Hogeschool Midden Nederland (HMN) wees al eerder uit dat de eerstegraads lerarenopleiding aan vernieuwing toe was.

Per augustus 1993 gaat de Utrechtse HMN met een geheel vernieuwde opleiding van start. Dit zijn de voornaamste vernieuwingen die de opleiding kenmerken:

- *Betere aansluiting op het onderwijs*

Een betere aansluiting op de praktijk van het voortgezet onderwijs wordt bewerkstelligd door meer aandacht te geven aan de didactiek binnen de verschillende vakken.

- *Stilstaan bij veranderingen*

Na de basisvorming staat een vernieuwing van het onderwijs in het eerstegraadsgebied voor de deur. De vernieuwde eerstegraads lerarenopleidingen talen houden rekening met de voorstellen voor de nieuwe examens en met de plannen voor een andere opzet van de tweede fase voortgezet onderwijs.

- *Meer keuzemogelijkheden*

Na een basisprogramma van twee studiejaar volgt een verdiepingsjaar. Met name in dit jaar kan de deeltijdstudent in hoge mate zelf bepalen in welke onderwerpen u zich wilt verdiepen.

- *Ook in gedeelten te volgen*

Doordat de opleidingen georganiseerd worden in modulen, is het mogelijk om bepaalde onderdelen van de opleiding te volgen. De student kan zich desgewenst beperken tot die gedeelten die hij in ieder geval wil volgen. Ook kan de opleiding sneller of langzamer doorlopen worden dan de nominale studieduur.

- *Overeenkomstig de nieuwe wet*

Vanaf 1 augustus 1993 treedt de nieuwe Wet op

het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek in werking. Volgens deze wet tellen de eerstegraads deeltijdopleidingen voortaan drie deeltijdjaren. Hiervoor mag een student viereneenhalf jaar ingeschreven staan, ongeacht de hoeveelheid eerder verbruikte studietijd.

WAAROM STUDEREN? De deeltijdstudie Nederlands eerstegraad is toegankelijk voor iedereen die een tweedegraads acte Nederlands heeft (deeltijd of voltijd). Waarom zou een tweedegrader nu aan een eerstegraads opleiding Nederlands in deeltijd beginnen? Drie motieven springen er uit voor de studenten.

- *Afwisseling* ten opzichte van het lesgeven: theoretisch bezig zijn op je eigen niveau.
- *Carrièreperspectief*: voor leidinggevende functies strekt een eerstegraadsbevoegdheid vaak tot aanbeveling; dat geldt voor functies in het onderwijs en functies in het bedrijfsleven.
- *Andere leerlingen*: de eerstegraadsbevoegdheid geeft de mogelijkheid tot lesgeven in hogere klassen en andere onderwijssectoren.

OPBOUW EN ORGANISATIE De vernieuwde eerstegraadsopleiding Nederlands van de HMN is een deeltijdopleiding van drie jaar. Het onderwijs, opgezet in de vorm van modulen, is verdeeld in een basisprogramma en een keuzeprogramma. In de eerste twee jaar wordt een basispakket van cursussen aangeboden, waarna men in het derde jaar keuzecursussen volgt en een kleine scriptie schrijft; er kan dan naar eigen behoefte aan verdieping en/of verbreding worden gewerkt.

De totale studiebelasting bedraagt 63 studiepunten van 40 uur, hetgeen neerkomt op 20 uur per week voor het volgen van colleges en zelfstandig studeren. In totaal mag men viereneenhalf jaar ingeschreven staan tegen het normale collegegeldtarief om alle studiepunten te behalen.

Een studiejaar is verdeeld in semesters van een half jaar. Daarin worden 2 of 3 modulen aangeboden; na elk semester worden de desbetreffende cursussen afgesloten met een tentamen of werkstuk.

De lessen voor het basisprogramma (twee jaar) van de eerstegraadsopleiding Nederlands

zijn op de dinsdagavond geconcentreerd. Les-tijden zijn tussen 17.00 en 22.00 uur.

De modulaire opzet biedt de mogelijkheid om in een sneller of juist in een langzamer tempo te studeren dan de nominale studieduur. Het is ook mogelijk niet de hele opleiding te doorlopen, maar slechts een aantal modules te volgen.

INHOUD VAN DE OPLEIDING De opleiding brengt studenten op de hoogte van de ontwikkelingen in het vak Nederlands en in de didactiek en van de veranderingen die in het eerste-graadsgebied, met name in het voortgezet onderwijs, gaan plaatsvinden (nieuwe examens, andere opzet van de tweede fase voortgezet onderwijs).

De opleiding gaat in op de bekende onderdelen: de letterkunde, de taalkunde en de taalbeheersing. Vergeleken met de tweedegraads opleiding wordt in de eerstegraadsstudie aan een behoorlijke theoretische verbreding en verdieping van deze onderdelen gewerkt, waarbij expliciet de relatie zal worden gelegd naar de onderwijspraktijk van het eerstegraadsgebied.

LETTERKUNDE De volgende modules worden aangeboden: moderne letterkunde, letterkunde van 1550-1800, letterkunde van voor 1500, poëzie-analyse en literatuurtheorie.

De letterkunde krijgt in de opleiding de meeste aandacht, omdat in de bovenbouw van het VO literatuuronderwijs in historisch en sociaal-cultureel perspectief wordt gegeven.

TAALKUNDE Voorzien is een cursus algemene taalwetenschap en een cursus taalverandering. Hedendaagse benaderingen in de taalwetenschap en de implicaties daarvan vormen het onderwerp van de eerstgenoemde cursus. In de module taalverandering is er aandacht voor processen die aan taalverandering ten grondslag liggen.

TAALVAARDIGHEID Onder de noemer taalvaardigheid worden vier modules aangeboden. Daarin staan centraal: de hedendaagse theorieën over (het verwerven van) een adequate spreek-, schrijf-, lees-, argumentatie- en luistervaardigheid in de Nederlandse taal. Verder

wordt een beeld gegeven van de specifieke onderzoeksvelden waar het taalbeheersingsonderzoek in Nederland zich tegenwoordig op richt. De vertaling van dit alles naar de praktijk van het onderwijs wordt niet vergeten; die komt aan bod in de cursus: 'taalbeheersing in de praktijk'.

BEROEPSVOORBEREIDING Op het gebied van de beroepsvoorbereiding worden vooral de specifieke problemen van het eerstegraadsgebied belicht. Zo komt het vraagstuk van de specifieke ontwikkelingsfasen van oudere leerlingen aan de orde. Verder krijgt de student kennis van de ontwikkelingen op het terrein van leerplannen cq. eindtermen Nederlands (de CVEN-voorstellen); die kennis wordt dan toegepast bij het opzetten van een curriculum. Tenslotte maakt een stage van 15 à 20 lesuren in het eerstegraadsgebied ook onderdeel uit van de beroepsvoorbereiding.

KEUZECURSUSSEN Het precieze cursusaanbod in het keuzeprogramma is op dit moment nog niet bekend. Er wordt gedacht aan de volgende cursussen, te geven m.i.v. het cursusjaar 1995-1996:

- schoolmanagement
- topics uit het eerstegraads gebied
- trainen binnen bedrijven/ontwikkelen lesmateriaal
- PR/voorlichting
- drama
- (nascholings)cursussen zoals Remedial Teaching, Nederlands als tweede taal, leerlingbegeleiding/dekanaan
- colleges op doctoraalniveau.

De keuze-onderdelen zullen waarschijnlijk niet op de dinsdagavond ingeroosterd worden.

INFORMATIE Voor verdere inlichtingen over de eerstegraads deeltijdstudie Nederlands kunt u zich wenden tot de studieleider Nederlands: Drs. P.A. Kriekaard, Faculteit Educatieve Opleidingen, tel. 030: 54 73 03.

U kunt natuurlijk ook schrijven:
HMN Faculteit Educatieve Opleidingen,
vakgroep Nederlands,
Postbus 14007,
3508 SB Utrecht.

Friese kinder- en jeugdpoëzie

Veertig jaar geleden werd van de dichter Diet Huber het gedicht 'Tutte mei de linten' gepubliceerd. Voor de Werkgroep Friese kinder- en jeugdliteratuur en de Stichting Literaire Activiteiten Heerenveen (SLAH) is dit een goede reden om een studiedag te organiseren over ontwikkelingen en vernieuwingen in Nederlandse en Friese kinder- en jeugdpoëzie. Tijdens de studiedag, die de titel 'Poëzy in/yn eigen taal' heeft meegekregen, vindt een vraaggesprek met Diet Huber plaats en worden er lezingen verzorgd door Joke Linders en Jant van der Weg-Laverman. Daarnaast zijn er zes werkwinkels, waarin aandacht wordt besteed aan allerlei praktische toepassingen van kinder- en jeugdpoëzie, zoals het muzikaal ondersteunen van een gedicht, het combineren van poëzie en drama, en het schrijven van gedichten met kinderen.

De studiedag 'Poëzy in/yn eigen taal' wordt gehouden op 30 oktober 1993 in Muziekcentrum 'De Rinkelbom' in Heerenveen. Voor informatie en aanmelding kunnen geïnteresseerden zich richten tot Centrale Bibliotheekdienst Friesland, t.a.v. mevr. S. Ypenga, Postbus 530, 8901 BH Ljouwert/Leeuwarden.

Drama en NT2

In het Amsterdamse voortgezet onderwijs combineert men sinds enkele jaren het NT2-onderwijs voor neveninstromers met het vak drama. De Stichting Kunstzinnige Vorming Amsterdam (SKVA) ontwikkelde hiertoe een scholingsaanbod voor NT2-docenten. Op dit moment wordt er gewerkt aan een docentenhandleiding die aan het eind van dit jaar zal verschijnen. Het in de praktijk ontwikkelde lesmateriaal vormt uitgangspunt voor deze handleiding. Voor informatie over scholingsprogramma's en docentenhandleiding kan men contact opnemen met de SKVA: Nelleke Brandenburg, Oudezijds Voorburgwal 302, 1012 GL Amsterdam. 020: 626 30 10

In de videoproduktie 'Drama en NT2' wordt de aanpak van de SKVA vanuit verschillende invalshoeken belicht. Naast gesprekken met NT2-docenten en dramaconsulenten van de SKVA, toont de video voorbeelden uit de

klaspraktijk en scènes uit een theatervoorstelling, uitgevoerd door een groep neveninstromers. De opnames vonden plaats op sg. J.W. Willemsen-Pr.Irene, waar de werkwijze van de SKVA al sinds 1989 met succes wordt gehanteerd. De videoband is in eerste instantie bedoeld voor NT2-docenten in het VO en andere direct betrokkenen, en kan besteld worden bij Transvisie Videoproductions: Ellen Pronk, Conradstraat 168hs, 1018 NN Amsterdam. 020: 622 78 45

Zevende conferentie 'HSN'

Op vrijdag 19 en zaterdag 20 november 1993 heeft de zevende Nederlands-Vlaamse conferentie 'Het Schoolvak Nederlands in het Voortgezet/Secundair Onderwijs' plaats in Diemen. De Hogeschool Holland, waar de conferentie net als in 1991 plaats heeft, is bereikbaar met de Amsterdamse metro.

HSN-conferenties bestrijken het hele veld van het onderwijs Nederlands in het voortgezet onderwijs in Nederland en het secundair onderwijs in Vlaanderen, inclusief de aansluitingsproblematiek met basis- en vervolgonderwijs. Tot de thema's behoren taalvaardigheids-, taalbeschouwings- en literatuuronderwijs, leerplanontwikkeling, innovatie, transfer en taal bij andere vakken. Tot de deelnemers horen leraren, opleiders en andere betrokkenen.

In verband met de conferentie worden twee oproepen gedaan:

- 1 Wie aan de conferentie wil *deelnemen*, kan een inschrijvingsformulier aanvragen. Daarop zal nadere informatie worden verstrekt. Deelnemers aan de conferenties HSN 5 en 6 krijgen ongevraagd een formulier toegezonden.
- 2 Degenen die een *bijdrage* willen *leveren* in de vorm van een lezing, praatje, voordracht of workshop, verzoeken wij dit zo spoedig mogelijk kenbaar te maken, in elk geval voor 1 juli.

Ook voor inlichtingen: P.M. Nieuwenhuijsen, Jozef Israëlsstraat 28, 9718 GL Groningen, tel. 050: 18 57 64

Nieuwe instaptoets

In de volwasseneneducatie is de Instaptoets Anderstalige Volwassenen (IAV) een veel en dankbaar gebruikt instrument.

De IAV wordt sinds augustus 1988 uitgegeven door het CITO. Vanaf dat moment is in Amsterdam gewerkt aan een uitwerking van de bovenste niveaus van deze toets tot een handzame intake-taaltoets voor (lagere en middelbare) beroepsopleidingen voor volwassenen. Dit gebeurde in samenwerking tussen het CBE en aanvankelijk het CITO, later het bureau voor interculturele evaluatie (ICE). Deze intake-toets is met ingang van augustus 1990 in gebruik genomen.

Eind 1991 heeft het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen aan bureau ICE en het CITO gezamenlijk opdracht gegeven tot de verdere uitbouw en revisie van de instaptoets. De nieuwe instaptoets wordt uitgebracht onder auspiciën van de Stichting Adviesgroep ROC. Dit is een samenwerkingsinitiatief van het bureau voor ICE, het CBE-adviesbureau en het CITO.

Het model van de toets wordt drastisch gewijzigd. De verschillende functies van de IAV worden gescheiden: handzame, snel af te nemen intake-toetsen op twee verschillende niveaus enerzijds, een niveaumeter anderzijds.

ROC-Intaketoets-1: een intake-instrument voor plaatsing van cursisten met lage of geen taalvaardigheid in het Nederlands als tweede taal Basiseducatie en VAVO). De definitieve vorm en omvang staan nog niet vast. Gestreefd wordt naar een toets:

- die aparte afname van receptieve en produktieve vaardigheden mogelijk maakt;
- die een aparte deeltoets voor studievoordigheid bevat;
- die een niveaubereik heeft vanaf begin alfabetisering tot en met niveau 3/4 SVE;
- waarmee een relatie gelegd kan worden met de SVE/Instaptoetsniveaus;
- die snel is af te nemen door gebruik te maken van een voorschatter die verwijst naar niveau-toetsen en door de mogelijkheid om een selectie van deelvvaardigheden te toetsen;
- waarvan geregeld (jaarlijks?) nieuwe versies

beschikbaar zijn om uitputting -zoals nu van de 'oude' instaptoets- te voorkomen.

Vanaf eind mei 1993 zal de eerste versie van het instrument verkrijgbaar zijn. Het zal nodig zijn om de toets op de instelling te ijken. Nadere bijzonderheden m.b.t. prijzen en wijze van bestellen zullen zo vroeg mogelijk bekend gemaakt worden. Het zal mogelijk zijn om toetsresultaten te laten verwerken tot geautomatiseerde scorebestanden (ten bate van een volgsysteem en ijking).

ROC-Intaketoets-2: een intake-instrument voor toelating en plaatsing van cursisten tot beroepsvoorbereidende cursussen en beroepsopleidingen, vanaf ongeveer 'CITO-3' tot en met het beginniveau MBO.

- Deze toets meet niet alleen taal- maar ook rekenvaardigheid.
- Afname duurt circa twee en een half uur voor de hele 'batterij'.
- De normering van de toets geeft aan of een kandidaat wat betreft rekenen en Nederlands een kwalificerende opleiding zal kunnen volgen, of toelaatbaar is tot de cursus die daar naartoe schakelt, of ook nog niet in de schakelende cursus zal kunnen meekomen.
- De normering is gekijkt op de Amsterdamse onderwijssituatie; bij gebruik in andere regio's wordt her-ijking aanbevolen.
- De toets is beschikbaar voor de vakrichtingen Administratie, Techniek, Handel, Consumptieve beroepen, Confectie en Verzorging. Een algemeen gedeelte maakt vergelijking tussen de vakrichtingen mogelijk. Dit gedeelte is tevens geschikt voor kandidaten die zich nog gaan oriënteren.
- Tweemaal per jaar is een nieuwe versie van de toets beschikbaar.
- Het is mogelijk om toetsresultaten te laten verwerken tot geautomatiseerde scorebestanden (ten bate van een volgsysteem en ijking).
- Daarnaast wordt de *ROC-Niveau-Indicator* ontwikkeld, een instrument dat het mogelijk maakt om voortgang van cursisten en groepen cursisten te meten en groepen cursisten van verschillende opleidingen voor wat betreft hun taalvaardigheid te vergelijken. Gestreefd wordt naar het samenstellen van:
- standaardtoetsen waarmee gemeten kan worden of een bepaald SVE/CITO-niveau wordt

- beheerst en/of in welke mate dat niveau wordt beheerst, liefst met enkele parallelversies per niveau;
- toetsen op maat('dwarsdoorsnedes' van vaardigheden en niveaus), waarmee niveaupeilingen kunnen worden uitgevoerd.

Voor meer informatie over de intake-toetsen kunt u bellen met het Bureau InterCulturele Evaluatie, 03449: 1603 en over de niveau-indicator met Adviesgroep ROC, 085: 52 12 99.

ADRESSEN AUTEURS

Helge Bonset
Oud Over 76
3632 VE Loenen aan de Vecht

Wim van Calcar
Hogeschool Amsterdam
Faculteit Onderwijs en Opvoeding
Herengracht 266
1016 BV Amsterdam

Resy Delnoy
Ridderstraat 15
6511 TM Nijmegen

Henk van Faassen
Amsteldijk 44
1074 HV Amsterdam

Koos Henneman
Hogeschool Midden Nederland
Faculteit Educatieve Opleidingen
Postbus 14007
3508 SB Utrecht

Peter Nieuwenhuijsen
Jozef Israëlsstraat 28
9718 GL Groningen

Inge Piena
Abstederdijk 151
3582 BE Utrecht

Miriam Stern
De Wittestraat 95 f
1052 AP Amsterdam